

snittene om handelsoverenskomster og statshandel temmelig svage.

I afsnittet om kapitalposterne på betalingsbalancen (100 sider) er kapitlerne 19 og 20 spændende læsning. De beskriver landenes forskellige stadi i den økonomiske udvikling og diskuterer selve udviklingsprocessen. Ud fra den rent historiske kendsgerning, at udviklingen for de fleste rige lande er gået gennem større produktion af industrivarer og tjenesteydelser, må man ikke slutte, at det er industriproduktionen, der har været årsag til den økonomiske vækst. Industrialisering skaber derfor ikke i sig selv højere levestandard i de økonomisk tilbagestående lande. Dette udelukker naturligvis ikke, at en højere industrialiseringsgrad kan være ønskelig for at formindske konjunkturfølsomheden, eller at den kan være begrundet i ikke-økonomiske forhold. På den begrænsede plads får Kindleberger i disse kapitler sagt adskillige rigtige ting herom. – Bogens sidste afsnit om uligevægt på og tilpasningen af betalingsbalancen som helhed (135 sider) indeholder en interessant diskussion om strukturel uligevægt på vare- og produktionsfaktorniveauet.

Som lærebog på universitetsniveau er Kindlebergers bog noget kortere, lidt sværere, men efter anmelderens mening langt bedre end både Ellsworth *The International Economy* (New York 1950) og Enke & Salera *International Economics* (2. udg. New York 1951). Den er ikke som Ellsworth hæmmet af dødt stof eller som Enke & Salera skæmmet af indsukrede afsnit. I teorien er Kindleberger som oftest klarere og går dybere end begge disse bøger. For danske har Kindlebergers bog yderligere den fordel, at dens emneafgrænsning og emnebehandling på en ganske slående måde passer til den danske universitetstradition i nationaløkonomi og udenrigshandel.

For Handelshøjskolens folk, der om enkelte emner ønsker supplerende læsning

til Nyboe Andersens *Udenrigsøkonomi* (Kbh. 1955) må Kindlebergers teoretiske fremstilling anbefales på det varmeste.

Lauge Stetting.

Jacob la Cour og Axel Wass: **Skatteloven**, Gyldendal 1955, 358 sider.

Lovsamlingen, der nu foreligger i 3. udgave, indeholder de indtil 1. november 1955 fastsatte bestemmelser vedrørende indkomst- og formuebeskatningen samt ejendomsskatterne. Den er forsynet med et fyldigt sagregister, en systematisk indholdsfortegnelse samt noter og henvisninger i tilslutning til selve lovteksten.

Samlingen er ikke udtømmende. Hvad der tabes herved, mere end vindes ved større overskuelighed, der da også er bogens egentlige mission.

Bogen er en fortrinlig materialesamling til støtte for hukommelsen og til en første tilnærmelse til de praktiske problemer.

Eggert Møller.

Friedrich A. Lutz: **Das Problem der Wirtschaftsprognosen** i serien RECHT UND STAAT in Geschichte und Gegenwart, eine Sammlung von Vorträgen und Schriften aus dem Gebiet der gesamten Staatswissenschaften, No. 185. Verlag J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen, 1955. 20 sider, DM 1,90.

Vi kan gud ske lov ikke vide noget om fremtiden af følgende grunde:

1. Det økonomiske forløb afhænger af politiske, meteorologiske, sociologiske, psykologiske og andre ikke-økonomiske betingelser, som nationaløkonomen ikke med sikkerhed kan forudsige noget om.

2. En rigtig forudsigelse bliver forkert, hvis den offentliggøres og folk tror på den og handler derefter. Omvendt med en forkert forudsigelse.

3. Usikkerheden med hensyn til fremtiden er et den menneskelige natur iboende element, som man principielt ikke kan tænke sig fri af, idet den opretholdes der-

snittene om handelsoverenskomster og statshandel temmelig svage.

I afsnittet om kapitalposterne på betalingsbalancen (100 sider) er kapitlerne 19 og 20 spændende læsning. De beskriver landenes forskellige stadi i den økonomiske udvikling og diskuterer selve udviklingsprocessen. Ud fra den rent historiske kendsgerning, at udviklingen for de fleste rige lande er gået gennem større produktion af industrivarer og tjenesteydelser, må man ikke slutte, at det er industriproduktionen, der har været årsag til den økonomiske vækst. Industrialisering skaber derfor ikke i sig selv højere levestandard i de økonomisk tilbagestående lande. Dette udelukker naturligvis ikke, at en højere industrialiseringsgrad kan være ønskelig for at formindske konjunkturfølsomheden, eller at den kan være begrundet i ikke-økonomiske forhold. På den begrænsede plads får Kindleberger i disse kapitler sagt adskillige rigtige ting herom. – Bogens sidste afsnit om uligevægt på og tilpasningen af betalingsbalancen som helhed (135 sider) indeholder en interessant diskussion om strukturel uligevægt på vare- og produktionsfaktorniveauet.

Som lærebog på universitetsniveau er Kindlebergers bog noget kortere, lidt sværere, men efter anmelderens mening langt bedre end både Ellsworth *The International Economy* (New York 1950) og Enke & Salera *International Economics* (2. udg. New York 1951). Den er ikke som Ellsworth hæmmet af dødt stof eller som Enke & Salera skæmmet af indsukrede afsnit. I teorien er Kindleberger som oftest klarere og går dybere end begge disse bøger. For danske har Kindlebergers bog yderligere den fordel, at dens emneafgrænsning og emnebehandling på en ganske slående måde passer til den danske universitetstradition i nationaløkonomi og udenrigshandel.

For Handelshøjskolens folk, der om enkelte emner ønsker supplerende læsning

til Nyboe Andersens *Udenrigsøkonomi* (Kbh. 1955) må Kindlebergers teoretiske fremstilling anbefales på det varmeste.

Lauge Stetting.

Jacob la Cour og Axel Wass: **Skatteloven**, Gyldendal 1955, 358 sider.

Lovsamlingen, der nu foreligger i 3. udgave, indeholder de indtil 1. november 1955 fastsatte bestemmelser vedrørende indkomst- og formuebeskatningen samt ejendomsskatterne. Den er forsynet med et fyldigt sagregister, en systematisk indholdsfortegnelse samt noter og henvisninger i tilslutning til selve lovteksten.

Samlingen er ikke udtømmende. Hvad der tabes herved, mere end vindes ved større overskuelighed, der da også er bogens egentlige mission.

Bogen er en fortrinlig materialesamling til støtte for hukommelsen og til en første tilnærmelse til de praktiske problemer.

Eggert Møller.

Friedrich A. Lutz: **Das Problem der Wirtschaftsprognosen** i serien RECHT UND STAAT in Geschichte und Gegenwart, eine Sammlung von Vorträgen und Schriften aus dem Gebiet der gesamten Staatswissenschaften, No. 185. Verlag J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen, 1955. 20 sider, DM 1,90.

Vi kan gud ske lov ikke vide noget om fremtiden af følgende grunde:

1. Det økonomiske forløb afhænger af politiske, meteorologiske, sociologiske, psykologiske og andre ikke-økonomiske betingelser, som nationaløkonomen ikke med sikkerhed kan forudsige noget om.

2. En rigtig forudsigelse bliver forkert, hvis den offentliggøres og folk tror på den og handler derefter. Omvendt med en forkert forudsigelse.

3. Usikkerheden med hensyn til fremtiden er et den menneskelige natur iboende element, som man principielt ikke kan tænke sig fri af, idet den opretholdes der-

ved at forudsigeren er klar over, at modspilleren (modspillerne) ved, hvad der tjener forudsigeren bedst og omvendt, og derfor vil handle modsat. Men dette kan hver af parterne også forudse, således at de vil handle anderledes end først tænkt o.s.v. Resultat: ubestemthed.

Til denne pessimistiske pjece skal kun føjes den bemærkning, at den enkelte virksomheds forecasts ikke skal offentliggøres og derfor ikke behøver at slå sig selv ihjel og at problemstillingen i 3. er aldeles irrelevant efter spilteoriens fremkomst (jfr. f. eks. Brandis artikel i *Erhvervsøkonomisk Tidsskrift* nr. 3, 1956), idet opstilling af pay-off matricen reducerer usikkerheden betydeligt.

Erik Johnsen.

Arthur Spiethoff: **Die Wirtschaftlichen Wechsellagen.** I. Erklärende Beschreibung, 236 s. — II. Lange Statistische Reihen. 47 Tabellen. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1955.

Bogen indledes med et afsnit af Edgar Salin om konjunkturforskningens stadi og opgave, hvorefter Spiethoff skriver om henholdsvis sine grundbegreber, konjunkturbevægelsernes komponenter (opsving, overproduktion, krise, stagnation), konjunkturbevægelsernes mønster-kredsløb, det faktiske historiske forløb af konjunkturbevægelserne fra 1600-tallet til 1913, konjunkturforklaringer samt sin egen konjunkturteori. Bogen sluttet med 35 sider referencer til konjunkturlitteratur.

Bogen er — efter Spiethoff — en videre bearbejdelse af hans „Krise“-artikel fra 1923 i *Handwörterbuch der Staatswissenschaften* og Edgar Salin fremhæver i sin indledning, at denne artikel ikke blot er et tvivlsomt slutprodukt af den gamle tyske lærde tradition, men at man også i dag må opbygge en konjunkturpolitik med den som udgangspunkt.

Allerede her kommer han i modstrid med Spiethoff, som begynder med at sige,

at han kun vil forsøge at analysere konjunkturforløbet i den tid „die vom Vorrherrschen des Wirtschaftsstillstands des Hochkapitalismus mit in der Hauptsache freier Marktwirtschaft geprägt wird“, altså den liberale periode, hvor prisdannelsesmekanismen fungerede. Det er nemlig efter Spiethoffs mening diskutabelt, om der er forekommet konjunkturbevægelser i egentlig forstand efter første verdenskrig, hvor statsindgrebene spiller en større og større rolle for det økonomiske forløb. Nærmere præciseret er det Tyskland i perioden 1822–1913, der er genstand for analyse, medens tiden før og efter beskrives bredere.

Han inddeler den enkelte konjunktur-bølge i 1. nedgang, 2. første stigningstrin, 3. andet stigningstrin, 4. højkonjunktur, 5. kapitalmangel og 6. krise, hvorefter man igen kommer til 1.

1 og 2 betegnes tilsammen som stagnation (Stockung). Nedgangen kendetegnes ved fald i investeringen, jernforbruget og jernproduktionen samt renten og første stigningstrin består i, at nedgangen i de tre førstnævnte ophører, og at en svag stigning indtræder.

2, 3, 4 og 5 danner opsvinget. Andet stigningstrin består i „betydeligt større kapitalinvestering, navnlig i aktier“ samt at jernforbruget nærmer sig toppunktet af den tidligere svingning. Højkonjunktoren indiceres af stigende rente, og af at investering og jernforbruget bliver højere end noget tidspunkt under den forudgående svingning. Kapitalmanglen viser sig ved, at investeringen sløjer af, renten stiger, aktiekurserne flover, boligbyggeriet går ned, jernforbruget går ned, og overproduktion begynder.

Endelig kommer 6, krisen, med kreditvæsenets sammenbrud og flere falitter.

Det skal herefter forsøges kort at gengive Spiethoffs konjunkturteori, idet først følgende begreber må nævnes:

Social-formue (Sozial-Vermögen):

mængden af alle behovstilfredsstillel-